

Kerkvaders

Getuigen van het geloof en Christelijk leven in de eerste eeuwen.

De brief aan Diognetus

De Brief aan Diognetus.

Inhoudsopgave

- inleiding
- datering
- wie is Diognetes
- overzicht van de tekst
- enkele stukken tekst 1,1 en 5,1-7,1

De Brief aan Diognetus.

Inleiding.

- de brief werd in 1436 in Constantinopel gevonden tussen een hoop inpakpapier in een viswinkel en gekocht werd door een zekere *Thomas d'Arezzo*, een westerling die daar Grieks kwam studeren.
- deze tekst (F genaamd), bestond uit 260 pagina's en bevatte diverse teksten.
- Thomas gaf het manuscript aan de latere kardinaal Johannes Stojkovic van Ragusa (=Dubrovnik).
- na diens dood (1443) kwam het manuscript in het bezit van Johannes Reuchlin.
- na diens dood in 1522 kwam het in 1560 of 1580 in bezit van de abdij van Marmoutier (Elzas).
- de tekst werd voor het eerst uitgegeven door Henri Estienne in 1592 te Parijs.
- tussen 1793 -1795 belandde hij in de stadsbibliotheek van Straatsburg.
- het origineel is verloren gegaan op 24 aug. 1870 bij beschieting van Straatsburg.

De Brief aan Diognetus.

Inleiding.

- de tekst was grondig bestudeerd
 - ▶ in 1842 door Ed. Cunitz ter voorbereiding op de grote uitgave van St. Justinus
 - ▶ in 1861 door Ed. Reuss.

- er waren drie handgeschreven kopieën
 - ▶ 1579 door Berhard Haus
 - ▶ 1586 door Henri Estienne
 - ▶ 1586-92 door J.-J. Beurer (deze ging ook verloren)

- het manuscript zelf zou uit de 13de of 14de eeuw dateren.

- de moderne populariteit van het geschrift is in contrast met de absolute stilte van de kerkvaders.

De Brief aan Diognetus.

Inleiding.

- het werk is gericht aan een verder onbekende heiden Diognetus
- en niet zoals vele apologieën aan een officiële instantie.

- de auteur wil aantonen dat de boodschap van Christus een ander/nieuw moreel gedrag impliceert (in de lijn van het geweten) en dat het goede van het Christendom eigenlijk zonder reden gehaat wordt.
 - ▶ de tekst is niet van Justinus
 - ▶ HH 5 en 6 staan in de daglezing op de woensdag van de vijfde week van Pasen.

De Brief aan Diognetus.

De datering.

- terminus a quo:
 - ▶ onmogelijk ouder is dan *de Prediking van Petrus*, een apocrief boek
 - *De Prediking* is vóór 140 (vermoed ca 120) ontstaan in Egypte met richtlijnen voor missionarissen
 - fragmenten in de *Stromata* van Clemens van Alexandrië (bv. VI,5,41).
 - ▶ Diognetus is ervan afhankelijk maar zeker niet omgekeerd.
- daarom moet Diognetus later zijn dan dit stuk dat dateert van ca 120 ten tijde van keizer Hadrianus.

De Brief aan Diognetus.

De datering.

- Laatste terminus ad quem:
 - ▶ in ieder geval vóór de vrede van Constantijn (313):
 - er is sprake van vervolging en marteling
 - verwijst nergens naar monniken in de context van Christenen die naar volmaaktheid streven
- Echte terminus ad quem:
 - ▶ lijkt te zijn:
 - Clemens van Alexandrië (140/150-216/7)
 - Hippolytes
 - “verhandeling voor de Grieken” van pseudo-Justinus.
 - ▶ vanwege het gebruikte Grieks kan het niet later zijn dan Clemens van Alexandrië.
 - ▶ tekst tussen: 120- 200/210.
 - ▶ meest waarschijnlijk: 190-200.

De Brief aan Diognetus.

Wie is Diognetus?

- Men kent ca 20 personen met deze naam uit de oudheid.
 - ▶ de aanspreektitel κράτιστε (excellente) werd van Hadrianus (117-138) tot Septimus Severus (193-211) - met een zekere elasticiteit- gebruikt voor gouverneur, prefect of een enkele keer voor een eenvoudige centurio.
 - ▶ de achtergrond van de tekst en de waarschijnlijke band met Clemens van Alexandrië is de ontstaansplaats mogelijk Alexandrië.
 - ▶ kleine mogelijkheid dat het gaat om Claudios Diognetos die κράτιστος genoemd wordt: een procurator in Egypte rond 200.

De Brief aan Diognetus.

Overzicht van de tekst

- De tekst is een apologie en tegelijk een aansporing.
- bestaat uit vier delen:
 - ▶ 1. apologie tegen heidenen en Joden (hh. 1-4)
 - ▶ 2. uiteenzetting over de rol van de Christenen in de wereld (hh. 5-6)
 - ▶ 3. korte catechese, de positieve tegenhanger van de apologie (hh. 7-9)
 - ▶ 4. slotaansporing. (hh. 10-12)

De Brief aan Diognetus.

Begin (origineel)

- 1.1 Ἐπειδὴ ὄρω, κράτιστε Διόγνητε, ὑπερσπουδακότα σε τὴν θεοσέβειαν τῶν Χριστιανῶν μαθεῖν καὶ πάνυ σαφῶς καὶ ἐπιμελῶς πυνθανόμενον περὶ αὐτῶν, τίνι τε Θεῷ πεποιθότες καὶ πῶς θρησκεύοντες αὐτὸν <τόν> τε κόσμον ὑπερορῶσι πάντες καὶ θανάτου καταφρονοῦσι, καὶ οὔτε τοὺς νομιζομένους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων θεοὺς λογίζονται οὔτε τὴν Ἰουδαίων δεισιδαιμονίαν φυλάσσουσι, καὶ τίνα τὴν φιλοστοργίαν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους, καὶ τί δήποτε καινὸν τοῦτο γένος ἢ ἐπιτήδευμα εἰσῆλθεν εἰς τὸν βίον νῦν καὶ οὐ πρότερον.
- 1.2 Ἀποδέχομαί γε τῆς προθυμίας σε ταύτης, καὶ παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ ἀκούειν ἡμῖν χορηγοῦντος αἰτοῦμαι δοθῆναι ἐμοὶ μὲν εἰπεῖν οὕτως ὡς μάλιστα ἂν <ἀκούσαντά> σε βελτίω γενέσθαι, σοί τε οὕτως ἀκοῦσαι ὡς μὴ λυπηθῆναι τὸν εἰπόντα.

De Brief aan Diognetus.

Begin (1,1) De vragen van Diognetus

- 1,1 Ik zie, excellente Diognetus, dat je je zeer veel moeite geeft, om de godsdienst van de Christenen te leren kennen en dat je zeer zorgvuldig en ijverig navraag doet: ‘op welke God zij vertrouwen en hoe ze Hem aanbidden?’ ‘Waarom zij neerkijken op de wereld en en de dood verachten?’ ‘Hoe het komt dat zij zich niets aantrekken van de Griekse goden en ook niet het bijgeloof van de Joden aanhangen?’ En ‘wat is dat voor een liefde die zij voor elkaar hebben?’ ‘Hoe komt het dat dit nieuwe volk, deze nieuwe levenswijze, pas nu en niet vroeger ontstaan is?’

De Brief aan Diognetus.

Begin (1,2-2,1) Geestelijke voorbereiding

- 1,2 Ik prijs je om deze ijver en ik vraag aan God, van wie zowel de gave van het spreken als van het luisteren komt, dat Hij mij de gave geeft om zo te spreken dat jij er het meeste voor-deel mee doet en dat hij jou de gave geeft om zo te luisteren dat de spreker er niet bedroefd door wordt.
- 2,1 Welaan dan, reinig je van alle vooroordelen die je geest gevangen houden en schud het bedrieglijke waaraan je gewoon was van je af en word *een nieuwe mens* zoals een pasgeborene, - je zal immers toehoorder zijn van een nieuwe leer, zoals je het zelf noemt - bekijk het niet slechts met de ogen maar ook met het verstand, dat toch het wezen en de vorm is van hen die jullie goden noemen en als goden erkennen.

De Brief aan Diognetus.

Het geheim van het Christen-zijn. (H5)

- 5,1 De Christenen verschillen immers niet van de overige mensen noch door woonplaats, noch door taal of zeden. 5,2 Want nergens wonen ze in eigen steden, noch gebruiken zij een afzonderlijke omgangstaal of leiden zij een aparte levenswijze. 5,3 Hun leer is niet uitgevonden door het verstand of het vernuft van druk zoekende mensen en ze volgen ook niet zoals anderen een louter menselijke zienswijze. 5,4 Maar terwijl ze in de steden van Grieken of barbaren wonen, al naar gelang ieders lot meebracht, en de plaatselijke gewoontes inzake kleding, voedsel en het overige leven volgen, vertonen ze toch een bewonderenswaardige en algemeen als paradoxaal erkende levenswijze. 5,5 Ze wonen in hun eigen land, maar als vreemdelingen. Ze delen in alles mee als burgers, maar hebben alles te lijden als vreemdelingen. Elk land is hun een vaderland en elk vaderland is hun vreemd.

De Brief aan Diognetus.

Het geheim van het Christen-zijn. (H5)

- 5,6 Ze trouwen als ieder ander. Ze krijgen kinderen, maar leggen ze niet te vondeling. 5,7 Ze delen hun tafel maar niet hun bed. 5,8 Ze leven “*in het vlees*”, maar niet “*naar het vlees*”. 5,9 Ze vertoeven op aarde, maar zijn thuis in de hemel. 5,10 Ze gehoorzamen de vastgestelde wetten, maar door hun levenswijze overtreffen ze deze wetten. 5,11 Ze hebben alle mensen lief en worden door iedereen vervolgd. 5,12 Ze zijn niet gekend, en worden toch veroordeeld; ter dood gebracht, en ten leven gewekt. 5,13 Ze zijn arm als bedelaars en maken velen rijk; ze lijden aan alles gebrek, en hebben alles in overvloed. 5,14 Ze worden onteerd, en die ontering strekt hen tot roem; ze worden belasterd en worden gerechtvaardigd. 5,15 Ze worden gesmaad en ze zegenen; beledigd en ze bewijzen eer. 5,16 Doen ze goed, dan worden ze gestraft als boosdoeners; worden ze gestraft, dan verheugen ze zich als werden ze tot leven gewekt. 5,17 Door de Joden worden ze bestreden als mensen van een andere stam, door de Grieken worden ze vervolgd. En die hen haten kunnen geen reden voor hun vijandschap geven.

De Brief aan Diognetus.

De ziel van de wereld. (H6)

- 6,1 Om het in één woord te zeggen: wat de ziel is in het lichaam dat zijn de Christenen in de wereld.
- 6,2 De ziel is verspreid over alle ledematen van het lichaam en de Christenen over de steden van de wereld. 6,3 De ziel woont wel in het lichaam, maar is niet van het lichaam. De Christenen wonen in de wereld, maar zijn niet van de wereld.
- 6,4 De onzichtbare ziel wordt in een zichtbaar lichaam bewaard; de Christenen zijn wel gekend in de wereld, maar hun godsdienst blijft onzichtbaar.
- 6,5 Het vlees haat de ziel en bestrijdt haar, niet dat het van haar enig onrecht te lijden heeft, maar omdat het gehinderd wordt om ongeremd te genieten; zo ook haat de wereld de Christenen, niet omdat ze haar onrecht aandoen, maar omdat ze zich tegen haar genietingen verzetten.

De Brief aan Diognetus.

De ziel van de wereld. (H6)

- 6,6 De ziel houdt van het lichaam en zijn ledematen ook als zij haar haten; de Christenen houden van hen die hen haten.
- 6,7 De ziel wordt door het lichaam ingesloten en toch houdt ze het in stand; de Christenen worden in de wereld vastgehouden als in een kerker, maar zij houden zelf de wereld in stand.
- 6,8 De onsterfelijke ziel woont in een sterfelijk huis; de Christenen wonen als vreemdelingen in de vergankelijke wereld, terwijl ze de onvergankelijkheid verwachten.
- 6,9 Een tekort aan spijs en drank maakt de ziel beter; alhoewel gefolterd, groeien de Christenen iedere dag in aantal.
- 6,10 In een zo verheven staat heeft God hen geplaatst en die mogen ze niet van de hand wijzen.

De Brief aan Diognetus.

Het Christendom als openbaring. (7,1)

- 7,1 Hun overlevering is zoals ik al gezegd heb geen aardse uitvinding en ook geen sterfelijke idee, waaraan zij nauwgezet menen te moeten vasthouden. Ook is hen geen instelling van menselijke geheimen toevertrouwd.
- 7,2 Het is werkelijk de Almachtige zelf, die schepper van alle dingen, de Onzichtbare, God zelf, die uit de hemel de waarheid en het heilig en onvatbaar Woord aan de mensen gebracht heeft en in hun harten heeft vastgelegd.

Einde